

SLOVENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 3487, Interurban 3487
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6/III
Poštni ček. račun, Ljubljana 15.179
Telefon šte. 2549

Finski kmetje proti komunistom

Podrobnosti o pohodu lapovcev v Helsingfors — „Lapovski pokret je verska in patriotska vstaja kmečkega prebivalstva proti komunizmu“ — Aretacije komunistov

Riga, 15. julija, m. Pažnja vsega Baltika je v zadnjem času osredotočena na Helsingfors, kjer je protikomunistični pokret podeželskih kmetov zavzel tako ostro in odločno noto.

Kmetje-protikomunisti so popolnoma izpolnili program »pohoda« v Helsingfors. Določeno je bilo, da bodo v glavnem mestu pokazali svojo silo in izrazili svojo trdno voljo za boj proti komunistom in da bi obenem manifestirali za uvedbo posebnih zakonov, naperjenih proti komunistom. Že pred dnevom, ki je bil določen za pohod, so posamezne skupine lapovcev prišle v mesto, in sicer s kolesi, vlaki in avtomobili. Posebno velik utis so zapustile avtomobilske kolone na ulicah Helsingforsa. Prva ekspedicija avtomobilov je štela 100 voz, pozneje pa je prišlo iz podeželskih mest še okoli 200 avtomobilov. Lapovci so prenočevali po vojašnicah in po šolah. Njihova organizacija je vojaškega značaja. Razdeljeni so na čete in na čelu vsake čete je poveljnik. Za demonstracijo v Helsingforsu je bilo določenih okoli 12.000 mož, kar je za Finsko precej veliko število. Demonstracije so bili razdeljeni na 21 bataljonov s skupno 75 četami. Voditelji lapovcev imajo posebna znamenja, črno-modro vrvice na levem rokavu; nekateri pa imajo poleg tega še belo vrvice na desnem rokavu.

Na povelje ministrstva notranjih zadev so bila vsa poslopja komunističnih organizacij v Helsingforsu na dan demonstracij zaprta in zaščitena s policijo. Na finski meji so pa nekateri lapovci sami obračunali z mnogimi komunisti, ne da bi čakali zakona o likvidaciji komunizma.

Ljeningradska »Pravda« prinaša vest, da je prišlo v Leningrad večje število poslancev finske delavsko-kmečke stranke, kakor tudi več delavcev levicarjev, ki so jih finski protikomunisti s silo zapodili v Rusijo. Poslanec finske delavsko-kmečke stranke Juho-Perle je poslal iz Ljeningrada narodni skupščini v Helsingfors brzojav, v katerem ostro protestira proti temu, da so ga nasilno odvedli od doma in ga izgnali preko meje. Predsednik združenja profesionalnih zvez na Finskem in narodni poslanec Issak Chejikka se je obrnil na centralni svet finskih profesionalnih zvez z brzojavko, v katerem poroča o podrobnostih, kako so

ga izgnali preko meje. Antikomunisti so ga s silo posadili v avtomobil in ga odpeljali na vzhodno mejo. Nato so ga gnali preko meje in ga z revolverji prisilili, da je šel dalje. Na ta način so izgnali čez mejo v zadnjih dneh 25 komunističnih prvakov in narodnih poslancev.

Izjava Svihtuvuda

Helsingfors, 15. julija, m. Glavni voditelj lapovskega pokreta je Kosola, ki napravlja vtis mirnega in izkušenega moža. V nekem razgovoru je Kosola izjavil, da zastopniki lapovskega pokreta sicer niso v vladi, vendar pa jo bodo podpirali, če bo ustregla željam lapovcev. Na čelu lapovcev stoji trije možje: Herttua, Koivisto in Kosola, poleg teh pa še večji odbor.

Zunanji minister Procope je včeraj povabil zastopnike inozemskega časopisa v svoje stanovanje, kjer je ministrski predsednik Svihtuvud dal izjavo o ciljih lapovskega pokreta. Veliki finski demokrit, ki je bil pogosto vodil usodo dežele, je kljub svojim letom prežet iste odločnosti in udejstvovanja, kakor v časih, ko je Finska trpela pod ruskim režimom. O lapovskem pokretu je Svihtuvud med drugim dejal: »Lapovski pokret je verska in patriotska vstaja kmečkega prebivalstva proti komunizmu. To prebivalstvo je bilo globoko užaljeno, ker so komunisti poskušali onečistiti najsvetejše verske svetinje in odtujiti mladino veri in morali. Komunisti so na nesramen način izrabljali zborovalno in govorniško svobodo v svrhu, da so širili svoje nauke in svoj upliv. V ljudskem zastopstvu so imeli doslej 25 poslancev, ki so državni zbor izrabljali v propagandne svrhe. Lapovski pokret hoče tistim, ki so se pridružili zločinskemu delovanju, vzeti pravico, da uplavajo na državne in občinske zadeve, in jim preprečiti, da bi pravice in svoboščine državljanov izrabljali v škodo države. Brez dvoma lapovski pokret ni popolnoma zaupal ljudskemu zastopstvu, da bi moglo zatreti komunizem. Parlamentarizem je pri nas kakor tudi v drugih državah pokazal, da ima tudi svoje slabe strani. Finsko ljudstvo pa je zelo demokratično. Doslej je mogla vlada zaslediti, da so njeni napori za izkoreninjenje komunizma našli na deželi močno podporo. Tudi socialdemokratski

krog je močno upirajo komunističnemu delovanju, čeprav so izjavili, da ne zaupajo prisilnim odredbam.«

Deklaracije lapovcev

Helsingfors, 15. jul. m. Vodstvo lapovskega pokreta je izdalo deklaracijo, v kateri naglašajo, da je glavni cilj tega pokreta notranje ojačanje finske države in javne varnosti. V to svrhu stavlja deklaracija sledeče zahteve: 1. Energično se mora zatreti protiverska propaganda in izdajalsko delo komunistov. — 2. Ker so strankarske razmere v parlamentu zastrupile naše politično življenje in onemogočile energičnejše postopanje proti komunistom, je treba naše narodno predstavništvo prepovedati in ga osvoboditi škodljivega upliva strank. 3. Po zdravem pojmovanju prava, ki smo ga podedovali od naših prednikov, je prvi pogoj za dosseg državnih pravic izpolnjevanje državljanških dolžnosti. Če hočemo doseči ta cilj, je neobhodno potrebno, da se izločijo komunisti iz državnih in javnih ustanov, izpremeniti zakonodajo, v kolikor se nanaša na svobodo zborovanja in tiska. S tem bi se moglo preprečiti škodljivo delo komunistov. Dalje navaja deklaracija predloge, kako bi se razmere v političnih strankah zopet položile na zdrave temelje. Končuje z besedami: »Pokret Lappa ne dela na spremembi političnega stanja na Finskem, niti ne teži za kako fašistično diktaturo, ampak stremi za demokratično ureditvijo, ki odgovarja razvoju finske države.«

Aretacija komunističnega poslanca

Helsingfors, 15. julija, m. Policija je aretirala komunističnega poslanca Väsieneu-a, ki je prišel v parlament, da bi dvignil dijele. Kakor znano, zasledujejo vse komunistične poslance s tiralo. Väsieneu je 70 let star in pripada komunističnemu krilu, ki se približuje socialnim demokratom. On je prvi komunistični poslanec, ki je bil aretiran po odredbi notranjega ministra, po kateri morajo prijeti vse komuniste. Vsi drugi poslanci so izginili. V Kotki so aretirali pet komunistov, Kymmenen pa tri.

Za oltar in domovino

Veččasna manifestacija Katoliške akcije slov. fantov na Brezjah

Ze rano v jutro v nedeljo, dne 13. julija, so se zbirale okoli svetišča Device Marije, Pomladnice slovenskega naroda na Brezjah trane zavednih katoliških slovenskih fantov. Do začetka zborovanja Katoliške akcije, ki je bilo za ta dan napovedano, je bilo skupaj nad tisoč najboljših naših mladeničev z Gorenjske.

Zborovanje je otvorila sveta maša, pri kateri so peli združeni zbori radovljanskega pevskega okrožja. Cerkevni govor je imel p. dr. Hugo Bren, kojega izjavoja so bila najlepši uvod k tej prireditvi. Govornik je pojasnil pojem Cerkve, mističnega Telesa Kristusa, kojega vez je ljubezen. Ta ljubezen, ne pa samo zunanja organiziranost, nas mora združevati v celoto po analogiji Cerkve, ki je tudi peklenska vrata ne bodo premagala.

Po končanem svetem opravilu se je pred cerkvijo začelo zborovanje, ki ga je otvoril g. dr. Debevec s kratkim, a prisrčnim nagovorom. Nato je generalni tajnik Katoliške akcije, g. dr. Fabijan, predlagal brzojavno udanostno izjavo sv. očetu papežu, Njega Velikanstvu kralju Aleksandru I. ter nadškofu dr. Jegliču in njega pomočniku dr. Rožmanu, ki je shod pismo najprisičneje pozdravil. Zborovalci so to z velikim odobravanjem in aklamacijami sprejeli.

Velika avtomobilska nesreča

Trije ponesrečenci

Maribor 13. julija.

Danes okoli petih popoldne se je pripeljal z Kamnice proti mestu 34 letni mehanik Srečko Vokač iz Podbrezja na desedežnem avtomobilu, znamke »Ford« št. 2-241, last tukajšnjega tovarnarja Reicha. V avtomobilu se je nahajala večja družba. Na Koroški cesti je vozil avtomobil proti hiši št. 116. Šofer je skušal avtomobil zavreti, toda radi blatne ceste je švignil avtomobil v oplot. V usodnem trenutku je privozil do omenjene hiše na kolesu 28 letni mlinar Bogomir Rožman iz Nove vasi. Avto je kolo čisto zdrobil. Kolesar pa je obležal nezavesten v mlaki krvi na tleh. V naslednjem trenutku je avtomobil skočil v nasprotno smer, pri tem sta radi silovitega sunka dobila težke poškodbe na glavi šofer Vokač in 25 letni top-

ničarski narednik Rudolf Hrast, ki se je tudi peljal z njim.

Okrog ponesrečenega avtomobila se je na mah nabralo polno ljudi. Na mesto nesreče je prispelo moštvo reševalnega oddelka, ki je vse tri ponesrečence prepeljal v bolnico.

Jadranska straža v Pragi

Sušak, 13. jul. p. V Pragi se je osnovala jadranska straža. Njen odbor je priredil jadranski večer, na katerem je bila izbrana za Miss Jadran lepa Cehinja Karolina Cihakolova. Odpovala je iz Prage na Sušak, od koder se poda s parnikom »Topolac« na Rab, kjer ostane deset dni. Od tu se pelje po vsej naši obali in preko Sušaka nazaj v Prago.

Naš odgovor Briandu bo dovoljen

Belgrad, 13. jul. u. Naš odgovor na memorandum francoskega zunanjega ministra g. Brianda o Panevropi je v glavnem že dokončan. Odgovor bo izročen okrog 20. julija francoskemu zunanjemu ministru. Jugoslovanski odgovor bo v vseh točkah Franciji dovoljen. Jugoslavija sprejema vse točke. Naš zunanji minister dr. Voja Marinković bo ob tej priliki stavil tudi več predlogov, ki naj bi odklonili eventualne pripombe drugih vlad ob priliki tozadevne razprave v Zenevi. Njegovi predlogi bodo vsebovali misli, ki bodo omogočile ustvariti soglasnost ljudi z onimi državami, katerih stališča so popolnoma nasprotna Briandovemu memorandumu.

Z gorečega letala se rešil s padobranom

Belgrad, 13. jul. u. Iz Mostarja poročajo, da je tamkajšnji aerodrom zabeležil v zadnjem času tri letalske nesreče radi požarov na aeroplanih. Medtem, ko so pri prvih dveh piloti izgubili življenje, se je pri tretji rešil pilot s tem, da je skočil iz gorečega letala s padobranom. Pilot Nožica se je dvignil na bombarderskem avionu v višino 2000 m in nekolikokrat krožil nad aerodromom. Nenadoma je nastal v motorju požar. Pilot je skušal najprej pogasiti ogenj. Ker mu pa to ni uspelo, je vzel padobran ter skočil iz gorečega avijona. Padel je najprej 1000 m, ne da bi se mu padalo odprlo. Šele v višini kakih 800 m se je k sreči padobran odprl ter je Nožica brez poškodb srečno pristal v bližini aerodroma. To je prvi slučaj v Jugoslaviji, da se je pilot rešil z gorečega letala s padobranom.

Tradicionalna procesija v Zagrebu

Zagreb, 13. jul. p. Danes je krenila iz Zagreba procesija v Sv. Marijo Bistrico. Ta procesija se vrši že več desetletij vsako leto ter se je udeležuje naše najodličnejše meščanstvo. Udeležil se je tudi mestni župan dr. Srkulj s podžupanom Mahnikom in številnimi predstavniki javnih institucij. Vodil jo je presv. škof Salis-Sewis. Ob 11 je bila sv. maša, katero je celebriral škof ob asistenci mnogostevilnih duhovnikov. Pridigal je mestni župnik msgr. dr. Rittig. Na koru je dirigiral oratorijski zbor prof. Rosskamp. Ob 1 popoldne je bilo po cerkvenih svečanostih prirejeno kosilo, pri katerem je igrala godba. Govoril je dr. Srkulj o pomenu te procesije za mesto Zagreb. Za njim je govoril škof dr. Salis-Sewis o pomenu Marije Bistrice z religioznega in nacionalnega stališča.

Češka odlikovanja našim častnikom

Belgrad, 12. jul. AA. Predsednik ČSR dr. Masaryk je odlikoval z redom Belega leva III. stopnje dr. Jordana Stajica, sanitetnega generala v Belgradu, z redom Belega leva IV. stopnje dr. Andreja Hočevarja, sanitetnega polkovnika v Sarajevu, Vladimirja Marjaševića, kapetana vojne ladje v Zemunu in Henrika Klinarja, poročnika prvega razreda vojne ladje v Zemunu, z redom Belega leva V. stopnje dr. Dinka Svetanovića, sanitetnega kapetana I. razreda v Zagrebu. Češkoslovaški poslanik dr. R. Štuler je včeraj izročil odlikovanje generalu Stajicu v Belgradu.

Ustanovitev okrajin sodišč

Belgrad, 13. jul. AA. V ministrstvu za pravosodje živo delajo na ustanovitvi okrajnih sodišč. Potem ko so se pristojna oblastva izrekla za potrebnost teh sodišč, bodo vse občine pozvane, da po možnosti dajo na razpolago zgradbe za ta sodišča. Minister dr. Srskič je že poslal nekatere svoje ljudi na lice mesta. Ko bodo te osebe podale poročila, se bo začelo z definitivno razdelitvijo. Treba je poudariti, da bodo sedeži teh sodišč nameščeni tako, da bodo prebivalstvu čim bolj dostopni.

Največje dirkališče v državi

Belgrad, 13. jul. u. Danes je bilo v Kragujevcu na svečan način otvorjeno novo dirkališče, ki je največje svoje vrste v Jugoslaviji. Pri tej priliki so se vršile velike svečanosti, ki so se jih udeležili zastopnik Nj. Vel. kralja, vlade in drugih ustanov ter institucij.

Letalska nesreča

Pel mrtvih

Corpus Christi (Texas), 13. jul. m. Neko letalo s petimi osebami je padlo par kilometrov od tu na tla. Vseh pet oseb je mrtvih.

Dvorenost sovjetov

Berlin, 13. jul. m. List »Der Jungdeutsches« objavlja tajno poročilo o neki seji izvršilnega odbora komunistične internacionale v Moskvi. Ruski oblastniki so se baje posvetovali o bodočem stališču Sovjetske unije napram Nemčiji in sklenili, da v bodoče ne bodo nobenemu nemškemu kolonistu, ki ni nemški državljan, dovolili, da bi se izselil iz Sovjetske unije. Notranja nemška komunistična propaganda naj se vrši samo v gotovih mejah. Oficijska zunanja politika Rusije mora navidezno biti prijazna Nemčiji, verzajskim zmagovalcem naj se pa sporoči, da je vse to le formalno. Z nacionalističnimi vojaškimi krogi Nemčije se mora stopiti v najožje stike in podpirati načrte nemške revolucije. Izvršilni odbor je mnenja, da se mora Nemčija najkasneje v dveh letih ukloniti rdeči diktaturi ali pa se bo zrušila Sovjetska unija.

Iz dežele bajk

Berlin, 13. julija, m. »Deutsche Zeitung« trdi, da je prešla iz Italije poročilo, da se je te dni tako v Berlinu kakor na Dunaju od francoske strani skušalo zvedeti, kako bi se zadržali nemška in avstrijska vlada v slučaju francosko-italijanske vojne. K tej vesti pripominjajo resni nemški listi, da je nastala v deželi bajk in da pač bolj odgovarja želji nemških nacionalistov, da bi ustvarili z italijanskimi fašisti enotno fronto proti Franciji, kakor pa resnici.

Poplave na Koreji

Nad 500 ljudi utonilo

Tokio, 13. julija, m. Poplave na Koreji, o katerih se je že poročalo, so po uradnih poročilih najhujša vremenska katastrofa, kakršne Koreja že desetletja ni doživela. Število mrtvih v okraju Ugata-Ken, ki je najbolj prizadet, znaša nad tristo. Celi kraji so porušeni. Uničena je vsa žetev. Brzojavne in telefonske zveze so pretrgane. Tudi ceste so na mnogih krajih pretrgane.

Skrivnostno letalo

Rim, 13. julija, AA. V bližini St. Gotthardskega tunela ponesrečenega letalca so prenesli v bolnico v Andermatt. Švicarske oblasti so uvedle preiskavo, ki je dognala, da je ravnatelj pariškega lista »Avion« g. Brabant posodil letalo brez kakih pogojev in ne da bi vprašal za cilj vožnje svojemu prijatelju Bassanesiu.

Ostra lekcija socialistom

Praga, 13. jul. AA. »Venkov« ostro kritizira nasvet, ki ga dajejo »Lidove Noviny« socialistom, naj uporabijo vso svojo silo, da zadobijo odločilen vpliv na notranjo politiko v vladi in v državi. »Venkov« naglašuje, da so se socialisti v Nemčiji, Franciji in Veliki Britaniji pokazali nesposobni, da uredijo delavske prilike. V Franciji, pravi list, so oslomašili socialisti državno blagajno in socialistični kartel je napravil tak nered, da ni bilo lahko napraviti kraj temu zlu. Prišla je meščanska vlada in samo njej se je zahvaliti, da so se francoske finance izboljšale. Ko so v Veliki Britaniji socialisti reševali problem brezposelnosti, so uporabili za te mere več, kakor so imeli delavci od tega koristi. Cook je dejal: Ako Mac Donald ne pozna nobenega načina, kakšne mere naj država uporabi, potem socialisti lažejo. Mac Donald naj prizna, kaj je na stvari. Sterilnost socialistične politike je krivca, če pridobiva komunizem.

„Pravo Lidu“ pobija madjarski dementi

Praga, 13. jul. AA. »Pravo Lidu« piše o demantiranju madjarske oficijelne agencije glede deklaracije, ki da jo mislijo izdati madjarski legitimisti ob priliki polnoletnosti Otona Habsburga: Madjarska oficijelna agencija demantira vest o deklaraciji legitimistov in pravi, da je popolnoma neresnična. Mi nismo nikoli trdili, da je deklaracija sestavila madjarska vlada, temveč smo pisali, da so jo sestavili madjarski legitimisti. Kako more torej madjarska vlada demantirati dokument madjarskih legitimistov? Ali je torej madjarska vlada za vse sklepe in dela legitimistov?

Ponarejeno Watsonovo pismo

Praga, 13. jul. AA. Minister notranjih zadev Slavik je izjavil, da prihaja na notranje ministrstvo vedno več prošelj Slovakov za sprejem v češkoslovaško državljansko. Odkar je on notranji minister, je prišlo pet- do šeststo takih prošelj. Do jeseni bo rešenih skupno s starimi prošljami okoli 20.000 prošelj za državljansko. Ze iz tega se vidi, da so nekoč madjarske vesti, da Slovaki bežijo iz Češkoslovaške. Tako je nedavno list »Magyar Ujsag« prinesel neko pismo Seatonu Watsonu o tem vprašanju. Minister je takoj, ko je čital to pismo, dvomil o tem, da bi ga bil napisal Seaton Watson, ali pa so se morale zgoditi pri prestavi iz angleščine vsebinske napake. Toda sam Watson je poslal spontano pismo, v katerem javlja, da pismo ne izvira od njega in da bo dal Madjarom zaslužen odgovor.

Kmečki nemiri v Bukovini

Bukarest, 13. jul. m. V južni Bukovini, posebno v Suszavi, je prišlo do kmečkih izgrediv, o katerih si sosedanja poročila nasprotujejo. Na podlagi uradnega poročila je ugotovljeno, da se napovedano zborovanje »Zveze proti oderuhom« ni vršilo, da pa se je v mestu zbralo nad 2000 kmetov, ki so demonstrirali, ne da bi prišlo do krvavih spopadov. Sedaj je baje vse mirno.

Dimineal« objavlja zasebno poročilo, ki pravi, da sta »Zveza proti oderuhom« in »Kraščanska zveza« napovedali zborovanja in da sta orožništva in policija hoteli v skupinah korakajočim kmetom zabraniti vstop v mesto, da pa je bil varnostni kordon prešlab in so ga kmetje predrli. Po mestnih ulicah so se kmetje dali zapeljati k izgredu, pri čemer je prišlo do spopadov s policijo in orožniki. Kmetje so nekaj judov pretepli, opustošili nekaj gostiln in ogrožili podružnico državne banke. Polkovnik Niculesa je bil aretiran, ker je kmetje pozival, naj nikar ne plačajo svojih dolgov pri banki. Nadalje so aretirali dva dijaka radi protizidovske agitacije. Kmetje so se začeli s prefektom pogajati, da bi se zborovanje smelo vršiti prihodnji teden. Vlada je izdala obsežne varnostne odredbe. Vse kraje v južni Bukovini straži vojaštvo.

Parker Gilbert predsed. tarif. komisije?

Washington, 13. jul. m. Kakor se iz zanesljivega vira čuje, je Hoover ponudil Parkerju Gilbertu predsedstvo v tarifni komisiji. Mednarodni pomen te ponudbe bi bil zelo velik, ker je tarifna komisija poleg predsednika merodajna za spremembe tarifa. Ponudba Hooverja že dokazuje, da v resnici namerava omiliti ostrine tarifa, kjer je to potrebno. Odkar je bil tarif sprejet, je ameriška vlada sprejela že 51 protestov od tujih vlad. Sestavo tarifne komisije in njeno delo v poslednjih letih je javnost v preteklih tednih ostro kritizirala. Poziv predsednika Parkerju Gilbertu, naj prevzame to trnjevo službo, dokazuje, da Hoover resno misli s svojimi reformami v mejah možnosti.

Kolera na Filipinih

Newyork, 13. jul. m. Na filipinskih otokih Cebu in Bantayanu je izbruhnila epidemija kolere. Doslej je umrlo 500 oseb. Oblasti se trudijo, da bi z obsežnimi varnostnimi odredbami zajezile širjenje epidemije.

Visok policijski častnik v Barceloni ustreljen

Pariz, 13. jul. m. Iz Barcelone brzojavljajo, da je bil ustreljen visok policijski častnik. Zadelo ga je več revolverskih strelcev. Gre li za političen umor ali za osebno maščevanje, še ni pojasnjeno.

Dunajska vremenska napoved. Hladno, spremenljivo in mokro vreme bo trajalo še dalje. Možno je, da se bo začasno nekoliko zvedrilo.

8. zadružni dan v Belgradu

V zadružništvu včlanjenih 25 odstotkov naših gospodarjev

Belgrad, 13. jul. u. Na iniciativo Glavne zadružne zveze, Zveze srbskih zemljoradniških zadrug, Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev in Zveze zdravstvenih zadrug se je danes na svečan način proslavil osmi mednarodni zadružni dan. Proslavi so prisostvovali kmetijski minister dr. Frankeš, zastopniki predsednika vlade in ostalih ministrov, Agrarne banke in drugih ustanov. V odsotnosti predsednika Glavne zadružne zveze ministra za gozdove in rudnike dr. Korošca, ki je poslal pozdravno brzojavko, je zborovanje otvoril podpredsednik Glavne zadružne zveze g. Milivoj Nikolić, nakar so se odposlali pozdravni brzojavi Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade in predsedniku Glavne zadružne zveze ministru dr. Korošču.

Nato je govoril Vojislav Gjorgjević, pomočnik direktorja Glavne zveze srbskih zemljoradniških zadrug, o zadružnem dnevu in o pomenu zadružništva. V svojem govoru je naglasil važnost zadružništva za gospodarsko življenje in blagostanje naroda.

Ing. Varga je govoril o uspehih, o stanju in nalogah našega zadružništva. Naglasil je, da se je naše zadružništvo razvilo v treh etapah, in to najprej v Sloveniji v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, nato 20 let po-

zneje v Srbiji, Hrvatski, Slavoniji, Vojvodini in Dalmaciji, v Bosni in Hercegovini pa šele začetkom tega stoletja. Zadružništvo se je pojavilo najprej v obliki kreditnega zadružništva. Na temelju statistike se lahko z gotovostjo trdi, da imamo danes v državi nad 6500 zadrug s približno 600.000 zadružnimi člani, kar pomeni, da je v zadružništvu včlanjenih okoli 25 odstotkov vseh naših gospodarjev. V kreditnem kmečkem zadružništvu je bilo koncem l. 1926 1760 zadrug s približno 270.000 zadružnimi člani. Denarni promet teh zadrug je znašal približno 6 milijard dinarjev. Hranilne vloge se cenijo na 1.200.000.000 Din. Kreditov je bilo izdanih okoli 900.000.000 Din. Odkar se zadružništvo koncentrira, se kažejo vedno lepši uspehi.

Nato je govoril o kulturnem in prosvetnem delu na vasi g. Nikolić ter o razvoju nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev predsednik Vujnović, g. Jevremović pa o organiziranju obrtnega zadružništva ter končno dr. Schneider o razvoju zdravstvenega zadružništva.

Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano ter je pokazalo veliko zanimanje zadrugarjev kakor tudi velik razvoj zadružništva v naši državi.

Po katastrofi „Karadjordja“

Kapitan Prodan na Sušaku. — Značilno pismo glavnega urednika „Neue Zürcher Zeitung“

Susak, 13. julija. p. Danes poteče osmi dan od strašne katastrofe, pri kateri se je italijanska motorna ladja »Francesco Morosini« zalela v naš najljepši parnik »Karadjordje«. »Karadjordje« sedaj leži na plitvini. Tako nas kakor tudi inozemski tisk je izrazil splošno priznanje poveljniku »Karadjordja«, ki se je z izredno prietnostjo duha znašel v težki situaciji in mu je uspelo, da parnik in vse potnike reši strahovite usode.

Danes zjutraj se je nenadoma pojavil na Sušaku kapitan »Karadjordja« Roman Prodan. Na glavnih ulicah je bil povsod predmet pozornosti. Ljudje so prihajali k njemu, mu čestitali in prosili za avtogram na razglednicah s sliko »Karadjordja«. Najbolj so se zanimali zanj inozemci, v prvi vrsti Čehoslovaki in Avstrijci. Kapitan »Karadjordja« je izjavil, da dela pri dvigavanju parnika napredujejo in da bo »Karadjordje« morda že v petek zapustil sedanje mesto. »Od »Karadjordja« se ne ločim in mu bom poveljeval do smrti, je izjavil hrabri kapitan. G. Prodan se je danes odpeljal v Bakar, da obišče svojo rodbino ter se jutri vrne nazaj.

Susak, 13. jul. p. Med mnogostevilnimi brzojavkami, ki jih je sprejelo ravnateljstvo Jadranske pločnice kot izraze sočuvstvovanja ob priliki katastrofe »Karadjordja« posebno iz inozemstva, je zelo značilno pismo glavnega urednika »Neue Zürcher Zeitung«. V tem pismu pravi, da ga je vest o strašni katastrofi,

ki je zadel »Karadjordja«, zelo pretresla. Družbi izraža svoje najdramatičnejše obžalovanje. Upa, da bo ta divna ladja, kateri se ima zahvaliti za toliko lepih trenutkov, ki jih je preživel na jugoslovanski rivieri, kmalu zopet sposobna in da ji bo mogel njen junaški kapitan Prodan kmalu poveljevati po sinjem Jadranu. Ne zarjst ne zloba ne bosta mogli odvrniti obteževalcev Dalmacije od nadaljnjih obiskov. Na koncu svojega pisma vzklika urednik v našem jeziku: »Živel Jadran! Živelo jugoslovansko morje!«

Trst, 13. jul. p. Sreči ob pol 10 je prispela v Pulj italijanska motorna ladja »Francesco Morosini«, ki je nekoliko poškodovana na kljunu. V puljski ladjedelnici jo bodo v najkrajšem času popravili.

Stanje ranjenecv.

Susak, 13. jul. p. Senkaj je dospela brzojavka, v kateri se javlja, da je Jure Lozić zapustil zadrsko bolnico. Sedaj je tam še pet ranjenecv, katerih stanje je nespremenjeno. Komplikacij do sedaj ni. Najtežji ranjenec je Čeh Horrig. Turato Luka, ki je predvčerajšnjem zapustil zadrsko bolnico, je danes prispel na Sušak ter se prijavil ravnateljstvu »Jadranske pločnice«, kjer je bil zaščitam. Ranjenec v zadrski bolnici stalno obiskuje osebje našega konzulata kakor tudi uradniki Jadranske pločnice.

Poostrena kriza v Nemčiji

Finančni odsek parlamenta odklonil vladno davčno predlogo

Berlin, 13. jul. m. Kakor znano, je Youngov načrt, ki je bil sklenjen v Haagu, imel za posledico, da je nemška vlada misliti na obsežen načrt finančne reforme, ki bi na stroške itak hudo obremenjenega nemškega davkoplačevalca pomagali zadoštili obveznosti, ki jih ima Nemčija napram znagovitim državam. Vlada je bila že Youngov načrt komaj spravila skozi parlament, tako da se je že takrat govorilo, da ga bo moral Hindenburg uveljaviti s pomočjo § 48 ustave in nekaj časa vladati sam, čemur se je pa izognil v zadnjem hipu s tem, da je po izstopu socialnih demokratov iz vlade pridobil zase del nemško-nacionalne desnice in osnoval vladno s centrumašem Brüningom.

Medtem ko se je mislilo, da se bo pod to vladno posrečilo spraviti nove davke pod streho, pa se je sedaj zgodilo iznenadenje. V davčnem odseku parlamenta je namreč 12. julija večina iz nemških nacionalcev, socialdemokratov in komunistov vladne predloge s 15 glasovi proti 13 odklonila in sicer: 5 odstotno določilo na dohodnino od dohodkov preko 8000 mark, potem davke na samsce in davke na tobak. Najtežji simptom je, da niso samo skrajni nacionalci vladnih predlogov odklonili, ampak

tudi zmerno krilo. Noto je finančni minister Dietrich izjavil, da vlada nima nobenega interesa več na drugem branju predlogov, kar dokazuje, da je položaj zelo resen. Vlada bo sicer morala s finančnim zakonom pred plenem parlamenta, nima pa upanja, da bi tam prodrla, razun, če pridobi zase kakšno stranko opozicije. Eui menijo, da bi lahko dobila nemško nacionalce, kar pa ni zelo verjetno, drugi so mnenja, da bi socialna demokracija zopet rada vstopila v vladno, ako se ji seveda dajo celovite koncesije. V tem slučaju bi nemška vlada dobila zopet bolj levičarski in demokratičen poudarek, kar bi spravilo v zadrage one ninstre, ki so nemško-nacionalno orientirani.

V slučaju, da vlada ne bi uspela ne v enem ne v drugem pogledu, se bo pač morala poslužiti § 48 ustave in finančni zakon uveljaviti naredbenim potom. Ker bi v tem slučaju skrajni demokratje v parlamentu vladi predlagali nezaupnico in dobili za to na svojo stran zopet skrajno komunistično levo in vse nemške nacionalce, bi vladi ne preostalo ničesar drugega, da državni zbor razpusti in razpiše nove volitve. Križa se mora na vsak način, pravijo, rešiti do 18. julija, to je dan poprej, preden odpotuje Hindenburg v Porenje.

Likvidacija

habsburškega premoženja

Razsodišče v Lausanneu bo odločilo pripadnost premoženja med Avstrijo in Madjarsko

Dunaj, 13. jul. as. Kakor se poroča iz Budimpešte, se bodo meseca septembra na posebnem razsodišču začele razprave o avstro-madjarskem sporazumu za likvidacijo predvojnih vprašanj in za razdelitev premoženja Habsburžanov. Razsodišču bo predsedoval predsednik švicarskega apelacijskega sodišča. Soldati, prisidnika pa bosta za Madjarsko bivši trgovinski minister, baron Szerenyi, za Avstrijo pa bivši finančni minister dr. Kienböck.

Na Dunaju se bojijo, da ne bi Madjari poskušali, po ovinkih pripraviti Avstrijo do tega, da bi plačala odškodnino ali pa vrnila prejšnja posestva Habsburžanov. Habsburžanom prijatni krogi se sklicujejo na Nemčijo, ki je kneze odškodovala za imetje.

Razsodišču, ki se bo sestalo v Lausanne-u, se bo najprej predložil v pregled obširen material. Pri tem se ne mislijo omejiti na tako zvane vojaške obračune, stroške za opremo skupne vojske itd., radi katerih stavlja Madjarska zahteve. Madjarska zahteva tudi umetnine, katere je Madjarska po trianonski pogodbi označila kot svojo narodno-kulturno posest. Tako bo zahtevala iz avstrijskih

muzejev in dvora zgodovinske predmete, kakor n. pr. Atilov zaklad, ki se nahaja v umetno-zgodovinskem muzeju na Dunaju, kraljevsko krono iz Vikihe Varadina, ki je bila baje madjarska krona Marije Terezije. Razen tega zahtevajo bivše cesarske nepremičnine, češ, da jih je po mirovni pogodbi prisoditi Madjarski. V Budimpešti se izrečno pcdarja, da bo ta del madjarski zahtev prišel v dobro prestolonasledniku Otonu.

Kakor znano, je po prevratu del habsburškega imetja, ki se je označeval kot last krone, postal državno imetje in se je večinoma odkazal invalidskemu fondu. Gre pri tem za več gradov ter za obsežne gozdove in polja. Kakor se čuje, sta o tek vprašanjih razpravljala grof Bethlen in dr. Schöber ob priliki Schobrovega obiska v Budimpešti. Madjarska je že l. 1922 stavila Avstriji take zahteve, ki pa so bile gladko odklonjene. Predlagalo se je, da se bo Madjarska odrekla vsem svojim likvidacijskim zahtevam, če Avstrija s svoje strani izreče, da se odreka Gradiščanski. Ta zahteva je bila odklonjena. Madjarska je vse svoje zahteve ocenila na neverjetno vsoto 17 milijonov zlatih kron, radi česar seveda ni prišlo do pogajanj.

Kronika

Tridesetletno masnišča obhaja danes gospod Karel Čerin, italijan proš v Novem mestu. Naj dobrotljivi Bog njegovo plodonosno delo v Gospodovem vinogradu bogato blagoslovi in ga še dolgo časa ohrani zdravega in krepkega.

Delavski tabor v Logateu. Dne 13. t. m. se je vršil v Logateu tabor krščanskega delavstva. Tabor je uspel nepričakovano, lepo. Govorila sta tov. Koprivc M. in Langus Joža. Tabor je vodil tov. Mlakar. Navzočih je bilo nad 300 ljudi.

Umrl je po dolgem bolehanju v Begunjah na Gorenjskem Ivan Terlej (Dermastjev) v starosti 20 let. Pred dvema letoma se je izučil mizarstva, a ga je kruta jetika takoj položila na bolniško postelj. Prizadeti družini naše sožalje.

Nesreče. Kraševac Franc, šolski učenec iz Osrečja pri Šmarjeti na Dolenjskem, je, ko je njegova mati kidala gnoj, prišel k njej od zadaj. Ne vedoč, da stoji sinček zadaj, je mati vrgla gnoj in pri tem zadelo dečka tako nesrečno, da so se mu vile zasadile globoko v podkoljenje. Prepeljati so ga morali takoj v kandijsko bolnišnico. — Devetletni Tudja Štefan iz Dol. Polja se je sukal okrog štedilnika, ko je mati pripravljala krep za pranje perila. Po neprevidnosti pa se je z glavo zadel ob lonec, iz katerega je briznil krep in oparil dečka po vratu in glavi. Opekline so tako hude, da je moral deček v bolnišnico. — Brenčič Ivan iz Mirne peči je nakladal les v vagon. Pri prehodu sunku pa se je s tako silo zalezel ob vagon, da se je močno poškodoval in je moral iskati zdravniške pomoči v bolnišnici.

Mariborska nedelja

Maribor, 13. julija.

Brez spora: na zelenem polju. Sicer ga je bilo; navdušeni planinci so navzle slabemu vremenu že večeraj popoldne pohiteli v k Mariborski koči, kjer se je vršila danes dopoldne na svečan način otvoritev planinskega kopališča.

V samem mestu pa je bilo danes dvoje slovesnosti. Na izredno prisrčen način so se v proslavo zlatomašništva poklonila danes cerkvena in prosvetna društva predmestne župnije Matere Milosti prevzvišenemu vladiki dr. A. Karlinu. V središču prireditve, na katere sporedu je bilo več pevskih in glasbenih točk, ki so jih s strumnostjo izvajali člani katoliške omladine, je bil slavnostni govor, ki ga je z zanosom in toplo besedo govoril v proslavo dela ter uspehov prevzvišenega nadpastirja p. Pavel Potočnik in ki so ga vsi navzoči sprejeli z navdušenjem in burnim aplavzom. Zelo prisrčno so učinkovali trije dramski prizori v vezani besedi, sestavljeni po p. E. Berlicu. V prvem so prevzvišenemu vladiki čestitali cerkvene organizacije, v drugem prosvetna društva, v tretjem pa cela frančiškanska župnija. Današnja prireditev je pričala o globoki ljubezni in spoštovanju, ki ga do svojega vladike goje vsi verniki širom lavantinske vladikovine.

Na Pobrežju pa se je na slovesen način obhajala 25-letnica tamošnjega gasilnega društva, ki si je tokom svojega obstoja pridobilo neveljnih zaslug na torišču usmiljenja in ljubezni do bližnjega. Ob tej priliki se je že večeraj vršila slavnostna bakljada; danes popoldne pa blagoslovitev nove motorne brigadne, ob kateri priliki je društveni predsednik Klemenčič izrekel vsem podpornikom in društvenim dobrotnikom najtoplejšo zahvalo. Pri Rojku pa se je nato v dvignjenem in lovariskem razpoloženju obhajala proslava 25-letnice.

Tudi je prispelo v Maribor danes okoli 50 skavtov in skavtinja iz Moravske, ki se nahajajo na potovanju po naši državi. Na kolodvoru so jih sprejeli zastopniki mariborskih skavtov in JC lige, ki so jih nato vodili po mestu ter jim pokazali posamezne mestne znamenitosti. Tudi je JC liga priredila dragim gostom zakusko, nakar so so z vlakom ob 17.25 odpotovali.

Posebnih dogodkov sicer današnja nedelja ni prinesla. Policijske beležke izkazujejo 6 aretacij ter 18 prijav, ki se nanašajo na običajne prestopke. Tudi reševalna postaja ni imela danes omembe vrednih intervencij.

Požar je izbruhnil okoli ponoči v stanovanju medicarja Ernsta Gerta v Gosposki ulici 13. Policija je o požaru takoj obvestila požarno brambo, kateri pa ni bilo treba posredovati, ker so medtem že domači pogasili požar.

Planinsko slavlje

Pri Mariborski koči se je danes vršilo izredno prisrčno planinsko slavlje, ki se ga je udeležilo veliko število planincev iz mariborske okolice. Vršila se je svečana blagoslovitev vodovoda, kopališča ter drugih naprav pri Mariborski koči. Najprej je opravil bogoslovni profesor dr. Somrek zunaj na prostem sveto mašo s primernim nagovorom. Nato pa je pred kočo zbrane planince nagovoril in pozdravil predsednik mariborskega Slovenskega planinskega društva dr. Senjor. S toplimi besedami je zlasti pozdravil odlične goste, ki so prispeli k temu redkemu planinskemu slavlju, med drugimi banskega svetnika in predsednika tujsko-prometne zveze za Slovenijo v Ljubljani dr. Marna in dr. Tominška, predsednika Slov. plan. društva iz Ljubljane. Sledele so prisrčne čestitke mariborski podružnici SPD, ki so jih izrekli dr. Marn, dr. Tominšek in predsednik ruske podružnice SPD Pišek, ing. Jelenec, polkovnik Lazič iz Belgrade in planinski pesnik Zorcut. Po ogledu novih naprav in kopališča se je razvilo živahno ljudsko planinsko slavlje, ki je bilo iskrena manifestacija planinske misli, obenem pa tudi dokaz spodbudne delavnosti in podjetnosti mariborske podružnice SPD z agilnim predsednikom dr. Senjorjem na čelu.

Velik požar v Šmarju pod Ljubljano

Ljubljana, 13. julija.

Prijazno vasico Šmarje pod Ljubljano, kakor tri minute oddaljeno od postaje Šmarje-Sap, je zadela danes precejšnja katastrofa. Vest o velikem požaru, ki je zadel to vasico, se je kmalu razširila tudi po Ljubljani, posebno pa še, ko je ob 18. uri alarmiral Ljubljancane topovski strel z Grada, da nekje v ljubljanski okolici gori. Kakor vsako nedeljo, se je tudi danes nahajalo v Ljubljani precej kneiskega prebivalstva z Dolenjske: vsi pa, ki so se vračali, so že vedeli: »Pri Kraševcu v Šmarju gorijo«.

Vest o požaru je bila žal resnična. Sredi Šmarja, skoro tik ob cerkvi, sta imela Šmarska posestnika, Janez Zaviršek, po domače »Krištof« in pa Jakob Perovšek, »Kraševce«, dva kozolca, oba prostorno zgrajena, z dvojnimi stenami, »toplarja«. V enem teh dveh kozolcev, in sicer v Zavirškovem je pričelo okoli polpetih naenkrat goriti. Plamen je bil še skromen, ko so ga domačini že opazili. V nedeljskem popoldnevu so bili vaščani po večini vsi v bližini in je klic »Gorijo« v hipu prikel ljudi na pomoč. Šmarski zvon je pričel biti »ut zvana. Sprva le skromen plamen se je v nekaj trenutkih razplamtel v eno samo orgijo ognjenega elementa. Velicasti plameni, za vaščane pa zlohotni znaki katastrofe so se vzpenjali že po stenah obeh kozolcev. Ves ta dogodek je bil izvršen le v nekaj sekundah, pa so že prihiti najprej domači šmarski gasilci. Plamen pa je že objemal sosednja poslopja, tako pod sosedo Franceta Činkoleta (»Ahline«) in Perovškovo, last istega kmeta, čigar kozolec je bil že v popolnih plamenih. Poslopja v Šmarju so zidana, kakor je v navadi v vseh slovenskih vaseh, sicer ne v strnjeni vrsti, pač pa precej na gosto. Bila je največja nevarnost, da se vnamejo sosedne hiše. V tem trenutku so se pojavili šmarski gasilci, ki so z vso vneto pričeli z gašenjem. Šmarski gasilci imajo majhno motorno in pa ročno brizgalno. Dosegli so pa le, da se ogromni plamen ni razširil na vso vas, za kar je bila velika nevarnost. Na pomoč so prihiti kmalu nato tudi gasilci iz Grosuplje, Skofljice in Lipoglav. Deset minut pred šesto zvečer je tajnica šmarske občine Anica Skedenj telefoničala ljubljanski poklicni požarni bratovi in jo prosila na pomoč. Čez tri minute so poklicni gasilci že odšli proti Šmarju. Ko pa je ob 6 zadonel topovski strel z Grada, so se zbrali tudi prostovoljni gasilci in se z drugo motoriko ob 6.15 odpeljali proti goreči vasi. Šmarski in sosedni gasilci pa so z vso vneto ta čas požar že toliko omejili, da so ljubljanski gasilci samo pomagali pri popolni zadušitvi plamenov. Poklicne gasilce je vodil poveljnik g. Furlan, prostovoljne pa poveljnik g. Hojan. Prvih je pomagalo pri gašenju osem, drugih pa deset. Te-

žave so bile pri gašenju zlasti s tem, ker je pričelo primanjkovati vode. Vsi gasilci so iz-črpali skoro vse štiri vodnjake v vasi, saj so samo ljubljanski gasilci napeljali 1500 metrov gasilskih cevi in so morali uporabiti celo agregat, ker motorna zaradi premajhnega pritiska vode ni funkcionirala. Šmarje ima tudi vodovod, vendar pa voda v njem tako počasi teče, da so morali šmarski gasilci, ki so to vodo uporabljali, po pet in pet minut prenehati s črpanjem vode. Prav osebna zasluga vseh zbranih gasilcev je bila, da so bili ogromni plameni kmalu zadušeni. Prav pohvalno moramo že s tem poročilom, setavljenim na samem kraju nesreče, omenjati napore orožništva, ki je delalo pri požaru med vaščani, preprečilo vsako paniko in spodbujalo k gašenju.

Okoli pol osmih zvečer se je šmarskim vaščanom vrnila zvesta, da je nevarnost za vso vas že popolnoma odstranjena. Tedaj so se vrnili tudi ljubljanski gasilci domov. Ostali pa so na kraju nesreče še domači in skofeljski gasilci, ki so dušili preostale plamene. Ti so se vsak čas pojavljali v majhnih kupih slame, ki so edini se preostali od dveh prostornih kozolcev. Še ob osmih zvečer so morali gasilci s cevmi pogasiti majhne plamene, ki so sproti nastajali na pogorišču.

Vaščani pa so imeli zvečer žalostno nalogo, da so približno pregledali škodo, ki je nastala v njihovi vasi. K sreči se je našlo nekaj mož, ki so z bcdrilnimi besedami vsaj za silo umirili splošno razburjenje v vasi. Janez Zaviršek ima približno 30.000 Din škode. Pogorela mu je letina žita, shranjena v kozolcu, zlasti pa mnogo mrve in pa seveda ves kozolec do betonske podloge. Obupan je tožil Zaviršek na pogorišču: »Niti toliko mi ni ostalo dobre slame, da bi bila psu za steljo!«.

Skoro enaka škoda trpi Jakob Perovšek. Ta je imel poleg ječmena tudi že pšenico v kozolcu in pa seveda mnogo mrve. Še pred kratkim je mrvo kupil, ko je bila košnja. Pogorelo mu je vse s kozolcem do tal. Plameni jeziki so prav močno ožgali pod Franceta Činkoleta, ki po prvi cenitvi trpi približno deset tisoč dinarjev škode. Popraviti bo treba tudi najbližji pod, last že tako in tako oškodovanega Perovška in pa Zavirškovo ledenico (Zaviršek je gostilničar in mesar).

Po vasi kroži polno domnevanj in ugibanj o tem, kako je požar nastal. Zelo verjetna je domneva, da so zažgali otroci, igrajoči se z vžgalicami pod kozolcem. Ni pa izključeno, da je bil požar podtaknjen ali pa tudi nehotel povzročen po starejših osebah z ogorki. Oškodovani posestniki so le v majhnem delu kriti z zavarovalnico.

Nesreča ob slapu Nemiljščice pri Podrartu

Kakor je bilo že v časopisju javljeno, se je sedel v Podrartu poseben odbor, ki si je nadel nalogo, zgraditi do slapa Nemiljščice, ki je bil do sedaj skoraj nedostopen, pota in brvi. Dela so bila te dni skoraj dovršena, a ni se še vršila kolovadaja, odnosno obremenitev mostičev. Včeraj je kljub slabemu vremenu nabralo precej okoličanov pod in nad slapom. Cudili so se žičnim vrvm in le malokateri je imel pogum iti čez. Polagoma pa je bojazen ljudi izginila in so prosto prehajali z enega brega na drugi breg. Opogumljeni radi tega se je nabralo polagoma na eni brvi kar okrog 17

oseb, ki so se gugali, kar jim je bilo v veliko nadost. Opreznejši ljudje so jih svarili, a mladina se v svojem razigranem veselju ni brigala za varila. Radi take oblične se je betonski podstavek nekoliko omajal. Ko so pozneje zepel drugi prišli na brv in se je skupina približno šestih deklet vala z guganjem, se je betn, ki je bil že nekoliko prevelike obremenitve omajal, odrgal v vrsti zemlje in polagoma zdrsnil z vrvmi v Nemiljščico, pri tem je neko dekle iz Bešnice, katere ime se ni dognalo, padlo tako nesrečno, da je obležalo na cesti, ostala dekleta pa so dobila manjše poškodbe.

Strašno neurje v Hercegovini

Mostar, 13. julija, p. Nad Hercegovino se vedno besni nevihta. V Čitluklu, Bogodolu in Blagaju je toča uničila vse nasade. Razen teh vasi je nevihta uničila žitne in tobakne nasade v Petrovem selu, Sretnicu, Dobrem selu in Dobrinski šumi. K sreči je v teh krajih žito že pod streho. Hodniki okrajnega glavarstva v Mostarju so polni kmetov, ki iščejo od okrajnega glavarja dr. Uroša Price denarne pomoči. Dr. Price je brzojavno potom prosil poljedelskega ministra za pomoč in storil vse potrebne korake, da se prebivalci oškodovanih okrajev oproste plačevanja davkov.

Mostar, 13. julija, p. Tudi v severnem delu mostarske okolice je uničila toča skoraj vse nasade. Največjo škodo trpijo prebivalci v Bellem polju, kjer je najplodnejša zemlja Hercegovine in kjer se pečajo prebivalci z vrtnarstvom.

Ljubuški, 13. julija, p. Nevihta se je razširila nad vso okolico. Toča je uničila vse tobakne in grozdne nasade. Poškodovale je predvsem vasi Tiholjane in Drenovce. Radi velikega deževja spomladi je prebivalstvo imelo edine nade na tobak in vino, sedaj jim je še to uničeno.

„Abesinski diplomat“

Med najbolj zanesljive in goreče uradnike na Poljskem spadajo brez dvoma cariniki, ki najbrže nimajo primere na svetu. Skoro nemogoče je, da bi njihovim pazljivim očem ušel kaj kotveč ali kaj podobnega. Pred kratkim pa bi se nekemu podjetnemu židu le kmalu posrečilo jih prekaniti. Prišel je s pariškimi brzojavkami, predložil na poljski meji vse dokumente v abesinskem jeziku in se predstavil za abesinskega diplomata, ki potuje na Poljsko v važni misiji. Ko so carinski uradniki hoteli pregledati njegov kovček, mu ni bilo to nič kaj všeč. Da še celo nesramno se mu je zdelo to in zagrozil je celo, da bo opustil svoje poslanstvo, ki ga Poljska tako krvavo potrebuje, če bodo že na meji tako nesramni z njim. Kaj so hoteli storiti ubogi cariniki; povesenih glav so zapustili sodbičnega gosta. Eden izmed njih je pa vendar prišel na misel, da je telefoniral v Varšavo in jih opozoril na inozemskega gosta. Diplomatska karjera slednjega pa je bila kaj kmalu pri kraju. Imel je smolo, da sta ga takoj pri prihodu v Varšavo na kolodvoru dva njegova znanca pozdravila z besedami: »No Kaskel, po kaj si prišel v Varšavo?« In tako je prišlo na dan, da ni abesinski diplomat nihče drugi, kakor že dolgo iskani lihotapec opojnih strupov Kaskel Brohweiz, ki je tudi to pot imel s seboj precejšnjo množino kokaina. Abesinski dokumenti pa so bili zvezki nekega abesinskega študenta, ki živi v Parizu in ki jih je rad odstopil za

3000 frankov. Tako je torej Kaskel Brohweiz izgubil svojo diplomatsko imuniteto. Prepeljali so ga v najbližjo ječo, kjer bo lahko premišljeval o tako nagli izgubi diplomatske kariere.

Štetje haremov v Turčiji

V Turčiji bodo sedaj izvršili štetje haremov, da ugotove, koliko Turkov živi še v mnogoženstvu. Ko so pred kakimi 4 leti izdali postavbo, da je mnogoženstvo prepovedano, so vendar možem, ki so tedaj že imeli več kakor eno ženo, dovolili, da obdrže svoje žene, če so bili zakoni sklenjeni nekaj mesecev pred objavo tega zakona. Pred vsem prej tem štetju za to, da ugotove, kdaj približno bo mnogoženstvo v Turčiji izginilo. Zelo veliko število haremov pa se nahaja še vedno v vzhodnih pokrajinah turške države, kjer se ljudje še vedno drže Mehmedovega nauka. Tam je še cela vrsta bogatih posestnikov, katerih moč in oblast se cení po tem, koliko ima kdo žena. Toda vlada je moč teh magnatov že precej omejila in danes marsikdo izmed njih ni več v sivo, da bi še vzdrževal velik harem. V splošnem pa sta draginja, ki vlada v Turčiji, in pa obubožanost prebivalcev že precej odstranila mnogoženstvo. V večjih mestih je že težko najti možkega, ki bi si dovoljeval ta luksuz. Večinoma so to še ljudje, ki se še sveto drže starih tradicij. V Carigradu je komaj še okoli sto družin, v katerih sta po dve ženi. Pri tem štetju mora biti tudi navedena starost žena, da bodo mogli približno ugotoviti, kdaj bo mnogoženstvo izginilo.

Ilirija poražena tudi v Zagrebu

Concordia : Ilirija 6 : 0

Zagreb, 13. julija, p. V revanžni igri med Concordio in Ilirijo je prva dosegla še boljši rezultat nego pri tekmi v Ljubljani. Radi deževnega vremena je bilo na igrališču samo okoli 1000 gledalcev. Tudi teren ni bil najboljši. Takoj ob pričetku tekme je bilo jasno, da bodo Zagrebčani igro dobili. V 11. minuti prvega polčasa je dosegel Živković s solo akcijo prvi gol. 10 minut pozneje plasira zopet Živković drugi gol. Polčas se konča s 2 : 0. V drugem polčasu so bili domačini še bolj nadmočni. Gostje so pokazali sicer mnogo dobre volje,

toda razirgana igra napada, kateremu je kril-ska vrsta le slabo pomagala, ni mogla roditi uspeha. Najboljši del moštva je bila obramba, posebno levi branilec in golman. Tekmo je sodil belgrajski sodnik Joksimović. Njegovo sojenje je zadovoljilo tako občinstvo kakor tudi igralce.

Ostali rezultati.

Belgrad, 13. julija, p. Tekma Jugoslavija : Bačka se je končala s 6 : 0 (3 : 0). Osijek, 13. julija, p. Hask : Slavija 2 : 2 (1 : 2).

Propagandni juniorski lahkoatletski miting za ženske.

S. K. Ilirija priredi dne 19. jul. 1930 ob 17 popoldne na svojem igrališču propagandni juniorski miting za ženske. Pravico imajo verificirane in e-verificirane članice klubov članov JLAS-a, rojene v letu 1913 ali kasneje. Tekmovanje se vrši po pravilih JLAS-a. Prijave je poslati najkasneje do 18. t. m. ob 12 na naslov Rupel Milica, carin. posred. Nast. Piščenec, Miklošičeva cesta. Prijavnine ni. Naknadne prijave se sprejemajo izjemoma na igrališču do pol ure pred početkom mitinga proti prijavnini 5 Din za točko in osebo ter 10 Din za mostvo. Tekmovanje se vrši na tekašišču dolgin 387 metrov, posutim z ugaski, ki ima dva nedvignjena zavoja.

Program tekmovanja obsega sledeče discipline v nastopnem vrstnem redu: tek 60 m (predtek) met kroglice 3.628 kg tek 60 m (finale) skok v vis z zaletom tek 100 m (predtek) met kopja 600 g tek 100 m (finale) met diska 1 kg tek čez zapreke 80 m skok v dalj z zaletom štafeta 4x60 m

Nagrade v obliki priznanje dobe prve tri placirane v vsaki disciplini ter tekačice prvih dveh štafet. S. K. Ilirija.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 13. julija. Pokvarjena je bila današnja nedelja vsem Ljubljancem: nekaterim, ki so hoteli na čisto turo, pa so se ob pravem času premislili in pa tudi onim, ki so zjutraj odšli iz Ljubljane, pa jih je ujelo slabo vreme na izletih. Še najbolj pokvarjena pa je bila nedelja kopalcem. Že dopoldne ni bilo za večino primerne-ega vremena, še manj pa okrog polne in popoldne, ko je skoraj neprestano deževalo. Niso bila samo kopaljšča, ki so pogrešala obiskovalcev, tudi avtobusi in bližnji vlaki so pogrešali običajnih obiskovalcev in potnikov. Šele pozno popoldne se je vreme nekoliko izboljšalo in je dež ponehal, vendar že prepozno, da bi še kdo riskiral kratek izlet v okolico.

Zato so odpadle tudi mnoge prireditve, ki so bile za danes napovedane. Med drugim je bila napovedana blagoslovitev nove brizgalne v Siskli. Ko pa je opoldne ves čas kazalo na dež in ker bi se morala slovesnost vršiti na javnem trgu pred Gasilskim domom, je bila slovesnost v zadnjem trenutku odpovedana in preložena na prihodnjo nedeljo, seveda če ne bo še dež.

Policija je pred nekaj dnevi aretirala Ljubljancina L. Osamljen je, da je pred dnevi otopal vdova Hauptmannovo in njeno hčer vsega denarja in nakita. L. je sicer že znan vlogilec in kriminalen tip, večkrat zapisan v policijskih registrih, vendar pa z vso vneto zanika vsako krivdo in se sklicuje, da je bil v času ropu v Zagrebu. Kriminalisti ljubljanske policije so danes izvedli v Zagrebu o tej trditvi preiskavo. Ni pa še znano, če se je L. n dokaz alibija posrečil. Od tega je pretežno odvisna njegova voda, ali bo izpuščen iz policijskega zaporu, ali pa bo izročen sodnijskemu preiskovalnemu sodišču.

Drugače pa nista niti policijska niti nezgodna kronika danes beležili v Ljubljani nobenega omebne vrednega dogodka.

Lekarne: Nočno službo imajo: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Mr. Bohinec ded., Riška cesta 24 in dr. Stanko Kmet, Dunajska c. 41 (Sv. Krištof).

Družba „ILIRIJA“ Premog

Dunajska cesta št. 46 Drva

Telefon: 2820 Koks

Sin ubil očeta

Iz Sombora poročajo: Bogati kmet Tomaž Balat iz Saptinovec v Slavoniji je imel dva sina in hčer. Starejšemu sinu Marku je dal svoj del zemlje, ker se je počutil slabega in ker je videl, da Marko ni nič preveč delaven. Ko pa je dobil svoj del, pa Marko ni več prijel za delo in v starih letih je poprodal vse svoje zemljišče. Nato je odšel k očetu in zahteval, naj mu da še zemlje, češ, on kot najstarejši sin mora dobiti dvakrat toliko zemlje, kakor mlajši brat in sestra. Toda oče ni hotel ničesar slišati o tem. Ker se je bal, da bi mu sin ne delal kakih dolgog na račun njegovega posestva, je hotel ostanek razdeliti med mlajšega sina in hčer in je pripeljal inženjerja, da bi mu izmeril zemljišče. Ko je Marko o tem čul, je vzel sekirjo in odšel na polje, kjer se je vršilo merjenje. Očetu je dejal: »Pusti merjenje, ker moram tudi jaz še dobiti en delček Tomaž pa ni poslušal sina, ampak je nadaljeval z merjenjem. Tedaj mu je dejal sin: »Za-čel si meriti, toda težko, če bodeš končal.« Po teh besedah je dvignil sekirjo in udaril očeta po rami. Pri naslednjih udarcih ga je zadel v levo in nesrečni stavec se je zgrudil mrtev. Merilec je hotel napasti še inženjerja in mlajšega brata, toda ta dva sta mu pravočasno usla in ga naznanila policiji.

Hrvatski romarji v Lurdu

Pariz, 13. jul. AA. Po vesteh iz Lurda je tja dospelo 180 hrvatskih romarjev iz Savske banovine.

Iz zagrebškega Zoo

Zagreb, 13. julija, p. V soboto ob 8 zvečer je prispela v zagrebški zoološki vrt mlada slonica, ki tehtla 480 kg in je visoka 1.38 m. Stara je 19 mesecev. Kupljena je bila v znanem Hagenbeekovem zverinjaku v Stellingenu pri Hamburgu. Stala je 7000 mark. Skupaj s prevozom pa je moral zagrebški Zoo plačati 8500 mark. Mlada slonica je impartirana iz Maisore v Indiji. Pot od Stellingena v Zagreb je trajala tri dni, čeprav se je gospodična peljala z brzim vlakom. Morala je trikrat prestopiti. Spremljal jo je namestnik zverinjaka Hack. Slonica je bila prva dva dni na potu nemirna, tretji dan pa se je umirila. Namestili so jo v oddelku, kjer so bile do sedaj kamele.

Bitka s cigani v Bukarešti

Bukarešt, 13. julija, m. Poveljstvo garnizi-je v Ploesti je javilo poveljstvu mesta Buke-rešta, da je dezertiralo 14 vojakov-ciganov iz svoje čete v Ploesti. Poveljstvo mesta Bukarešta je poslalo v ciganski četrti mesta 100 vojakov, ker je sumilo, da so se ubežniki tam skrili. Ko je patrulja prišla na mesto, so dezertirji in se ostali cigani otvorili nanjo ogenj, tako, da se je razvila prava bitka. Po čudnem naključju pa je bila le nekaj oseb ranjenih in še te le hudko. Vojaki so ujeli deset dezertier-jev, dežim se je ostalim štirim posrečilo po-begniti.

Kateri je najpriljubljenejši instrument?

Neki francoski radio-časopis je pred kratkim stavil svojim čitateljem vprašanje, kateri instrum-ent jim je najljubši. Hotel je ugotoviti, kateri glasbeni instrumenti je pri francoskem občinstvu najbolj priljubljeni. Uspeh tega vprašanja je bil presenetljiv, zakaj ogromna večina ljudi se ni izja-vila za klavir, niti za vijolino, ampak za harmo-niko. Daleč zadaj sledi vijolina, na tretjem mestu pa je čelo. Ostanek glasov se razdeli med kitaro, flauto, lovski rog in saksofon.

Rene Bazin: Iz vse svoje duše. Roman. Poslovenil Niko Kuref. Ljudska knjižnica 34. zv. V Ljubljani 1930. Založila Jugoslovanska knjigarna, str. 222. Cena 28 Din. V platno vezani knjigi 40 Din.

Bazin, ta znameniti francoski pisatelj, član akademije, je tudi nam Slovencem že dobro znan po svojem romanu »Grada umira«, ki ga je izdala med vojno Lesnova družba. Vsek se bo zato govtovo razveselil nadaljnjega njegovega prevoda, zlasti pa še tega. Socialnih romanov nimamo Slovenci do-slej skoro nobenih, ne v izvirniku in ne v prevodih, zato nam bo ta še prav posebno dobrodošel, saj je današnjemu znaterraliziranemu rodu nežna in pre-privlačna beseda tega velikega francoskega kato-ličana potrebna kot vsakdanji kruh. Pisatelj nam riše v tem romanu življenjsko pot revne proletarke, modiste Henriette, ki se po trdih in trpkih živ-ljenjskih izkušnjah odreče ljubezni in posveti »Iz vse svoje duše« redovniškemu življenju ter lajanju telesne in duševne bede vseh ponižanih, razžaljenih, zapuščenih in izgubljenih. V njeni družbi pa sre-čamo še celo vrsto drugih tipov današnje družbe in dober brežutnega tovarnarja Lemaireja, starega dosluženega vojaka in delavca, pošteniaka Madiota, njegovega nečaka Antonica, ki je zašel že zgodaj v materialistično družbo, izgubljeno Marijo, ki ni nikoli pozabila toplote prave rodbinske vzgoje, zdrav-je preproste podezelske Lontrelove rodbine itd. Iz vsega romana veje dih najfinije neznosti in glo-boke prepričevalnosti, pri tem se pa razvija zgodba s tako zanimivostjo in napetostjo, da človek ro-mana ne bo odložil, preden ni dosegel do zadnje strani. Tudi prevod je gladek. Za roman moramo biti zadovoljni res hvaležni, kajti prebral ga bo vsak z največjim užitkom, prav posebno pa opozarjamo nanj še naše delavstvo. Naj bi si ga nabavila prav vsaka delavska rodbina, izredno nizka cena ji to omogoča.

Znamke

Na prodaj imam ca. 5000 znamk, lepo po drža-vah urejenih, po zvezkih, deloma posamič po zmerni ceni. Oddam tudi posamezne znamke FRAN. KSAV. AZMAN, Javornik, Gorenjsko.

Špecerijsko in kolonijalno blago,

umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dvokolesa

teža od 7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa naj-boljših svetovnih tovarn. Otroški vo-ziki od najprprostejšega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji pneumatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižja cena. Prodaja na obroke. Ceniki franco.

TRIBUNA F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozčkov, LJUBLJANA, Karlovska c. št. 4.

Dvajset tisoč milj pod morjem

spisal

JULES VERNE.

Konzulent mi je bil do zdaj, to je eno celo desetletje, sledil povsod, kamorkoli me je bila zapeljala znanost. Nikoli se ni bil niti z eno besedico pritožil zoper dolgot ali napornost poti. Nikoli se ni pomišljal zavezati culico in jo ubrati za menoj, kamorkoli je peljala pot, ali h Kongu ali v Kitaj! Nič ni vprašal. Bil je pa tudi zdrav in trden ko dren, kljuboval vsem boleznim, imel mišice ko vrvi, živcev pa sploh nič. V moralnem oziru je bil, kakor se razume posebi, brez madeža. Ta fant je štel 30 let, dočim jih imam jaz 40. Samo eno napako pa je imel. Onikal me je — manira, ki me je zaradi svoje železne doslednosti katerikrat kar spravila iz sebe.

»Konzulent!« sem ga poklical vdrug, medtem ko sem začel v mrzličnem razburjenju spravljati skupaj svoje stvari.

Zanesti sem se mogel na tega zvestega fanta brezpogojno. Navadno ga sploh nisem vprašal, ali hoče iti z menoj ali ne. Topot pa je šlo za ekspedicijo, ki se je mogla zelo dolgo zavleči, za zelo nevarno podjetje, v katerem je fregati pretilo uničenje, nam pa smrt, če bi se borba odločila v prid morskimi poštasti. Stvar je bila vredna tehtnega premisleka, celó od strani takega človeka, ki bi ga sicer kaj drugega ne spravilo iz ravnotežja. Bil sem zelo radoveden, kaj bo Konzulent rekel.

»Konzulent!« sem poklical vtrgati.

Konzulent se je pojavil. »Gospod me kličejo?« je vprašal, ko je vstopil. »Kajpada, ne pridnež. Hitro mi pomagaj, pospravi in zlagaj stvari v kovčge! V dveh dneh odidem.« »Kakor gospod izvolijo,« je dejal Konzulent mirno.

»Ne smemo izgubiti več trenutka. Zloži vse, kar rabim na pot. Obleke, srajce, nogavice v kovčeg — ne preštevaj, ampak žuri se, kar se le da!«

»In zbirke milostivega gospoda?« je opomnil Konzulent.

»Za to zdaj nimamo časa.«

»Kaj? Archiotheriumi, Hyrakotheriumi, Oreodoni, Cheropotamusi in ostala okostja milostivega gospoda.«

»Ostanejo v hotelu, dokler se ne vrneva.«

»In Babirusa milostivega gospoda?«

»Ga bodo krmili v naši odsotnosti. Sicer bom pa vse potrebno odredil, da se vsa naša menažerija prepelje v Francijo.«

»Torej se mi ne vrnemo v Pariz?«

»O da... čisto gotovo...« sem odgovoril v zadregi, »toda po ovinku.«

»Kakor gospod izvolijo.«

»Sicer pa stvar ni tako huda... malo daljša pot... Torej mi se odpeljemo z »Abrahamom Lincolnom« in konec besedi.«

»Kakor je njim prav!« je miroljubno odgovoril Konzulent.

»Saj veš, ljubček, gre za tisto pošast, za tistega narvala... Imamo nalogo, da ga iztrebimo in njegov zarod, če ga ima kaj... Če je kdo napisal dva debela zvezka o »Čudežih morskimi globin«, potem se pač ne sme pritožiti, da ga vkrcajo skupaj s kapitanom Farragutom. Častna... pa tudi zelo nevarna misija! Kam nas popelje pot, se ne ve. Takele zverine so zelo muhaste. Peljemo se pa, magari če naravnost v pekel... Imamo komandanta, ki se ne boji samega hudiča.«

»Kamor grejo gospod, mu sledim i jaz.«

»Pa pomisli — nočem ti namreč ničesar prikrihati — ta pot je ena izmed tistih, s katerih se človek časih sploh ne povrne!«

»Kakor izvolijo gospod.«

Po tretetku četrte ure je bilo vse pospravljeno v kovčge. Konzulent je imel tu prav posebno prakso in jaz sem vedel, da ni manjkala najmanjša stvar, kajti ta dečko je klasificiral srajce in jopiče prav tako natančno kakor tiče ali sesavce. Lift nas je peljal v vežo, kjer sem v veliki pisarni, ki je bila oblegana od velike množice ljudi, poravnal svoj račun in odredil, da se imajo moji nagačeni ptiči pa posušene rastline varno spraviti v trdne vreče in odposlati v Pariz. Potem sem založil zadostno vsoto za krmo za Babirusa in skočil v voz; Konzulent za menoj.

Za 20 frankov nas je voznik urno, vozil doli po Broadwayu do Union-Square, po četrtri Avenue-i do ogle Bowery-Street, potem po Katrin-Street in se ustavil ob 34. molu. Tam je brod konja, voz in naju dva z voznikom prepeljal v Brooklyn, ta veliki privešek Newyorka na levem bregu vzhodne reke in v par minutah smo stali na keju, ob katerem je »Abraham Lincoln« bruhal iz svojih dveh dimnikov oblaka črnega dima.

Najino prtljago so takoj spravili na krov fregate. Za njo sem naglo stopal jaz in vprašal po komandantu Farragutu, nakar me je nek pomorščak peljal na prdno palubo, kjer sem zagledal oficirja zelo prijazne vnanjosti, ki mi je ponudil roko.

»Gospod Peter Arronax?« je vprašal.

»Tako se pišem,« sem odgovoril. »Gospod Farragut?«

»On sam. Pozdravljeni, gospod profesor. Kabina Vas že čaka.«

Poklonil sem se, pustil komandanta, ki je imel seveda veliko opraviti, in se podal za matrozom v svojo kabino.

»Abraham Lincoln« je bil zelo srečno izbran. Bil je izvrstno opremljen in imel aparate za pregrevanje pare, ki so bili vstanu zvišati napetost pare na 7 atmosfer, tako da je »Abraham Lincoln« mogel napraviti povprečno 18³/₁₀ milj na uro — na sebi velika hitrost, ki pa za dvoboj za takega velikana, kakor je bil naš narval, ni zadostovala.

Notranja oprema fregate je njenim navtičnim sposobnostim odgovarjala. Od svoje kabine sem bil naravnost navdušen; bila je na zadnji krmi in naravnost zvezana z oficirsko kabino.

»Tukaj nam bo dobro biti,« sem dejal Konzulentu.

»Kakor raku samotarcu v lupini trobentastega polža,« je odgovoril Konzulent, pa takoj spoštljivo pristavil: »ako milostivi gospod nimajo ničesar proti temu.«

Vele sem Konzulentu, da je dobro zložil kovčge, in se nato podal na palubo, da si ogleda zanimive priprave na odhod. Komandant Farragut je pravkar oddajal povelja, da se razvežejo zadnje vrvi, ki so še »Abraham Lincoln« vezale s kopno zemljo. Če bi bil samo četrte ure zamudil, bi bila fregata odplula brez mene in meni bi bila ušla ta nenavadna in neverjetna ekspedicija, koje pripovedovanje bo kljub popolni resničnosti naletelo na marsikaterega nevernega Tomaža.

Tretje poglavje.

Ned Land.

Komandant Farragut je bil prvovrsten pomorščak, dostojen fregate, ki ji je poveljeval. Ladja in on sta bila eno. On je bil samó duša ladje. Kar tiče morskogo pošast, ni o njej niti najmanj dvomil. Castniki na krovu so bili istega mnenja s kapitanom. Bilo je pravo veselje poslušati, kako so se pogovarjali o različnih možnostih srečanja z velikanom, se pričkali in računali. Marsikdo, ki bi bil sicer to službo preklinjal, je prostovoljno prevzemal nočno stražo na jarboli. Kadar je solnce vzhajalo, je vrvje jader bilo polno matrozov. In vendar gledel »Abraham Lincoln« ni še rezal opasnih mest Tihega oceana! Moštvo je kar korpnelo, da bi zagledalo enoročca, ga harpuniralo, vzdignilo na palubo in razkosalo. Ogle davali so vsak kos morja s pozornostjo, ki ji ni bilo primere. Saj je bil komandant Farragut obljubil 2000 dolarjev nagrade tistemu, ki bi prvi javil pošast — naj bo mladeč, matroz, kadet ali oficir! Tudi jaz sem bil neprestano na straži in nisem nikomur odstopil deleža mojih vsakodnevnih opazovanj s prostim očesom in daljnogledom. Fregata bi se bila lahko s polno pravico imenovala »Argus«. Edini, ki se za vprašanje, ki je obračalo nase vso našo pozornost, ni prav nič zmenil in kvaril navdušenje na krovu, je bil Konzulent.

Velika podjetja John de Kaya v Mehiki

Od cowboja do industrijskega magnata

Vsem je še prav gotovo dobro v spominu veliki mednarodni pustolovec, ki je tudi Ljubljano počastil s svojim obiskom. Tudi mi smo tedaj poročali o njegovih avanturah, ki si jih je privoščil na svojem potovanju. Sedaj pa poročajo inozemski listi o njegovem prejšnjem življenju, in sicer po pripovedovanju neke dame, ki se je pred vojno v Mehiki spoznala s pustolovcem.

Leta 1906. se je pojavil v Urupuanu, mestecu v Južni Mehiki, neki človek in se predstavljal kot John de Kay. Takoj po prihodu se je spravil na načrt o zgraditvi tvornice za konzerviranje mesa na obali reke Kupaticiu. Meso je bilo v Urupuanu zelo slabo, vrhu tega je moralo preстати dolg prevoz in se ga je zaradi tega mnogo pokvarilo. Načrt de Kaya, da se v Urupuanu zgradi centrala, so tamkajšnji krogi z veseljem pozdravili in takoj je bila zbrana fantastična vsota, v glavnem angleški kapital. S tem denarjem je John de Kay začel uredničevati svoj načrt. Zgradili so ogromne tvornice, mesnice in hladilnice, poleg tega pa tudi nove kolonije za delavce. Na stotine delavcev je delalo noč in dan. Kayeva priljubljenost je postajala vedno večja in je posebno narasla, ko je na svojo roko zgradil železniške proge v notranjost dežele in tako vedno koloniziranje in kultiviranje neobdelanih krajev. Indijanci so ga imenovali »velikega belega človeka« in so njegovo ime z velikim spoštovanjem izgovarjali.

Toda že takrat so se pokazale v Kayevem značaju čudne črte. Tedaj je slanoval v mestu Mehiko in je vsak teden enkrat prišel v Urupuan nadzorovati tvornico. Vedno, kadar je Kay prišel s posebnim vlakom v Urupuan, se je zbrala na kolodvoru ogromna množica in mu priredila burne ovacije. Pod vodstvom John de Kaya so prirejali velike dobrodelne svečanosti in narodna slavlja. John de Kay je živel dobro in je tudi drugim dal, da so lahko dobro živeli. Zelo znan je bil tudi Kayev brat, ki so ga Indijanci zaradi dolgih las imenovali »grivo« in ki je zastopal svojega brata v tvornicah ob Kupaticiu. Pripovedovalo se je tudi, da sta brata de Kay nekoč cowboja na divjem zapadu. Nekaj cowbojske narave je moralo vsekakor ostati v velikem industrijalcu de Kaya. Ob priliki narodnih svečanosti sta on in njegov brat izvajala vratolomne vaje na svojih konjih pred začudenimi Urupuanci.

Nekaj let je šlo vse dobro, podjetja so rasla in cvetela in Urupuanci so bili srečni. Toda kar na lepem je neke noči prišlo do poloma in obenem sta izginila tudi oba brata de Kaya. Urupuanci so bili seveda strašno presenečeni, še bolj pa angleški kapitalisti, ki so financirali Kaya. Tvornice ob Kupaticiu so morale prijaviti konkurz. Izgube so bile ogromne. Cela vojska detektivov je šla za »cowbojem«, toda brez uspeha. Končno pa je le padel v roke solnograški policiji.

Kralj Feisal in John de Kay

Dunaj, 13. jul. m. Te dni je dospel v kopališče Gastein Feisal, kralj Iraka, ki namerava ostati tam tri tedne. Od njegovega spremstva se je zvedelo, da se namerava kralj v sredi julija podati v London, kjer bo konferiral o neki zadevi z angleško vlado. V London se bo peljal z letalom. Kralju je bil najavljen zanimiv obisk. Nihče drugi kakor gospod John de Kay se je prijavil, da obišče kralja. Kay je že ponovno pripovedoval, da je bil pri kralju Feisalu in da je z njim sklenil neko pogodbo za izrabo petrolejskih vrečev. Sedaj hoče dokazati, da so njegove izjave o tej stvari resnične.

Drzna bandita

V Salt Lake City (Utah), cvetočem glavnem mestu Mormonov, se je pred kratkim pripetil dogodek, ki spominja na divje pustolovske filme. Neke lepe junijske sobote je neki policist, ki je s svojim motornim kolesom nadzoroval okolico, je opazil na cesti silno drveč avto, v katerem sta sedela dva moška, ki se jima je očividno zelo mudilo. Policist je ustavil svoje motorno kolo, počakal avto in ga ustavil. Zahteval je od možakarjev, naj gresta z njim na policijski urad in tam pokažeta svoje dokumente. Da bi ju sigurneje pripeljal na varno, je policist zapeljal kolo v neko hišo, stopil k možakarjema v avto in jima ukazal, naj vozita v mesto. Ko so prevozili šele kratko progo, je nenadoma eden izmed možkih ustrelil policista v nogo in težko ranjenemu zvezal roke. Nato sta avto obrnila in se odpravila v nasprotno smer. Med to dolgo vožnjo pa je lopovoma zmanjkalo bencina in sta bila tako prisiljena, da poiščeta kak bencinski tank, ki jih je v Združenih državah mogoče dobiti v najbolj osem-ljenih krajih. Kmalu sta našli enake. Ustavila sta avto in nalila bencina. Ko pa je bilo to delo opravljeno, sta potegnili revolverje in prisilila možaka, ki jima je natočil bencin, da jima je prinesel blagajno. Nato sta prerezala telefonske žice in sta se za bencin in 500 dolarjev bogatejša odpravila dalje. Ranjeni in zvezani policist pa je začel stokati. Prosil ju je, naj ga peljeta do njegovih sorodnikov in naj ga tam odloži. Natančno jima je popisal kraj. Tam naj se ga odkrižata in naj se potem v božjem imenu peljeta naprej. Roparja nista bila čisto brez srca in sta ugodila njegovi prošnji. Peljala sta ga k njegovim sorodnikom in tam celo pomagala, da so ga obvezali. Nenadoma pa je eden roparjev skozi okno opazil, da prihaja neki drug policist. Medtem, ko je eden držal z revolverjem v šahu ranjenega policista in njegove tarnajoče sorodnike, je drugi skočil ven in ustrelil prihajajočega policista v nogo, preden ga je ta zapazil. Nato sta pogledala v hišno blagajno, v kateri je bilo 300 dolarjev, ki sta jih seveda vzela s seboj. Nista pozabila tudi prerazati brzovojne žice. Oba policista sta posadila v avto in odbrzela. Čez nekaj časa sta odločila oba policista in nadaljevala vožnjo proti kalifornijski meji. Tu pa ju je doletela zaslužena usoda. Padla sta namreč v roke patrulji, ki je bila že telefonično obveščena o njunih činih. Ponovno sta morala nastopiti pot v Salt Lake City. Tam so spoznali v njihju dva proslula tihotapca, ki sta bila pravkar izpuščena iz kaznilnice.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča sledeče praktične knjige:

SOFER IN SAMOVOZAC. Priročna knjiga o konstrukciji, delovanju, stregi in vodstvu modernega avtomobila. Spisal inž. Josip Stofa. Vezano 140 Din.

RADIO. Osnovni pojmi iz radiotehnike, pojasnjeno s 214 slikami. Spisal prof. Leopold Andree. 60 Din, poltrdo 65 Din, v platno vezano 76 Din.

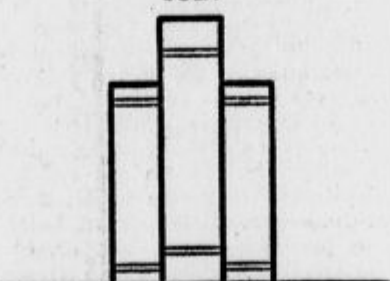
BRESKEV IN MARELICA. Navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbujejo, pojasnjeno z 22 slikami in 2 barvnimi prilogama. Spisal M. Humek. 12 Din.

NAS PANJ. Opis in praktičen navod, kako naj čebelarimo v njem. Po lastnih izkušnjah za slovenske čebelarje priredil Anton Znidaršič. Pojasnjeno s 107 slikami v besedilu. 35 Din, vezano 40 Din.

ZEL IN PLEVEL. Kako se zdraviti z naravnimi sredstvi. Solnce, zrak, zemlja, voda in rastline so prva zdravila sveta. Sestavil F. Magister. 60 Din, v platno vezano 75 Din.

Najnovejši katalog brezplačno na razpolago.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Mariboru

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri.

Daje posojila na hipoteke, poroštvo, zastave itd. - Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe, b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

Inserirajte

v
Slov. listu: